

РЭЖЫЦКА-ДЗВІНСКАЯ АПЕРАЦЫЯ (10–27 ЛІПЕНЯ 1944)

Рэжыцка-Дзвінская аперацыя (10–27 ліпеня 1944), наступальная аперацыя войск 2-га Прыбалтыйскага фронту (генерал арміі А. І. Яроменка) з мэтай разграміць групоўку праціўніка ў раёне гарадоў Ідрыца, Себеж, Верхнядзвінск (Дрыса), авалодаць рубяжом г. Рэзекне (Рэжыца) – г. Даўгаўпілс (Дзвінск), у далейшым развіць наступленне на рыжскім напрамку і ва ўзаемадзеянні з войскамі 1-га Прыбалтыйскага фронту адрэзаць прыбалтыйскую групоўку праціўніка ад камунікацый, якія звязвалі яе з Германіяй. Уздзельнічалі арміі 10-я гвардзейская (генерал-лейтэнант М. І. Казакоў), 3-я ўдарная (генерал-лейтэнант В. А. Юшкевіч), 22-я (генерал-лейтэнант Г. П. Караткоў), 4-я ўдарная (генерал-лейтэнант П. Ф. Малышаў), 5-ы танкавы корпус (ген.-маёр танк. войск М. Г. Сахно). Лінія фронту праходзіла на 3 ад г. Наваржэў, Пустошка, воз. Нешчарда, в. Боркавічы. Савецкім войскам процістаялі часці 16-й нямецка-фашысцкай арміі групы армій «Поўнач», якія апіраліся на глыбока эшаланіраваную абарончую сістэму з 2 галоўнымі і 3 дадатковымі ўмацаванымі лініямі. Выкарыстаўшы поспех 1-га Прыбалтыйскага фронту, войскі 2-га Прыбалтыйскага фронту 10 ліпеня пачалі наступленне. Войскі правага крыла фронту – 10-я гвардзейская і 3-я ўдарная арміі – наносілі ўдар у напрамку гарадоў Себеж, Рэзекне, прарвалі абарончы рубяж «Пантэра», за тыдзень фарсіравалі р. Вялікая, вызвалілі гарады Ідрыца, Апочка, Себеж і на стыку з 3-м Прыбалтыйскім фронтам Пушкінскія Горы і сяло Міхайлаўскае. Войскі левага крыла фронту – 22-я (у яе складзе дзейнічаў 130-ы латышскі корпус, генерал-маёр Д. К. Бранткалн) і 4-я ўдарная арміі, 5-ы танкавы корпус – наступалі ўздоўж Зах. Дзвіны на г. Даўгаўпілс, вызвалілі райцэнтры БССР – 12 ліпеня в. Расоны і г. Верхнядзвінск, 17 ліпеня г. п. Асвея, а таксама 14 ліпеня в. Каханавічы, 18 ліпеня чыгуначную станцыю і вёску Бігосава і інш. беларускія населеныя пункты. 18 ліпеня часці 130-га латышскага стралковага корпуса ўступілі на тэрыторыю Латвіі ў раёне мястэчка Шкяўне. Войскі фронту наступалі ў цяжкіх умовах лясіста-балоцістай мясцовасці, пераадольваючы абарончыя рубяжы. 27 ліпеня часці 10-й гвардзейскай і 3-й ударнай армій вызвалілі г. Рэзекне, у той жа дзень часці 4-й ударнай арміі ва ўзаемадзеянні з часцямі 6-й гвардз. арміі 1-га Прыбалтыйскага фронту вызвалілі Даўгаўпілс. Да канца ліпеня фронт прасунуўся ў глыбіню да 200 км. Былі створаны спрыяльныя ўмовы для пераходу ў наступленне войск 3-га Прыбалтыйскага фронту.

Камандуючаму фронтам А. І. Яроменка было прысвоена званне Героя Савецкага Саюза і вайсковае званне генерал арміі, начальніку штаба фронту Л. М. Сандалаву і некаторым камандуючым войскамі – званне генерал-палкоўнік. Некалькі дзясяткаў байцоў былі ўдастоены звання Героя Савецкага Саюза, і некалькі тысяч узнагароджаны ордэнамі і медалямі. Цэлы шэраг вайсковых частак атрымалі ганаровыя найменні «Рэжыцкія», «Дзвінскія», «Краслаўскія», а таксама гвардзейскія сцягі.

ЛІТАРАТУРА

1. **Еременко, А. И.** Годы возмездия, 1943—1945 / А. И. Еременко. – Киев : Политиздат Украины, 1986. – С. 181–354.
2. **История** Великой Отечественной войны Советского Союза, 1941–1945 : в 6 т. / ред. комиссия: П. Н. Поспелов (пред.) [и др.]. – М. : Воениздат, 1962. – Т. 4 : Изгнание врага из пределов

Советского Союза и начало освобождения народов Европы от фашистского ига (1944 год) / авт. коллектив: М. Л. Альтговзен [и др.]. – 740 с.

3. **Озалс, Ю. Я.** Рэжыцка-Дзвінская аперацыя 1944 / Ю. Я. Озалс // Беларусь у Вялікай Айчыннай вайне, 1941–1945 : энцыклапедыя / рэдкал.: І. П. Шамякін (гал. рэд.) [і інш.]. – Мн. : БелСЭ імя П. Броўкі, 1990. – С. 547.

4. **Операция** «Багратион». Освобождение Белоруссии / авт. коллектив: В. А. Жилин [и др.]. – М. : ОЛМА-ПРЕСС, 2004. – 488 с. – (Архив).

5. **Резекненско-Даугавпилсская операция 2-го Прибалтийского фронта** // Борьба за Советскую Прибалтику в Великой Отечественной войне, 1941–1945 : в 3 кн. / авт. коллектив: А. П. Бачурин [и др.] ; сост.: К. Л. Орлов, В. К. Подпороинов, А. А. Смирнов. – Рига : Лиесма, 1967. – Кн. 2 : К Балтийскому морю. – С. 82–104.